

University of Groningen

Toegankelijkheid van Shared Space gebieden voor blinde en slechtziende mensen.

Havik, Else; Melis-Dankers, Bart; Steyvers, Frank; Kooijman, Aart

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Early version, also known as pre-print

Publication date:
2008

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Havik, E., Melis-Dankers, B., Steyvers, F., & Kooijman, A. (2008). *Toegankelijkheid van Shared Space gebieden voor blinde en slechtziende mensen..* Postersessie gepresenteerd op Ontmoetingsdag Inzicht ZonMW, Ede, Netherlands.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Toegankelijkheid van Shared Space gebieden voor blinden en slechtzienden

PROBLEEMSTELLING

Wat is Shared Space?

Shared Space is een nieuw concept voor de inrichting en het gebruik van straten en de publieke ruimte, gebaseerd op de integratie van verkeer met andere vormen van menselijke activiteit. Filosofie: de straat is bedoeld voor ontmoeting.

Algemene kenmerken van een Shared Space gebied zijn:

- Het ontbreken van borden, wegmarkeringen, verkeerslichten, oversteekplaatsen
- Geen onderscheid tussen stoep, fietspad en rijbaan: integratie van weggebruikers
- Weggedrag wordt bepaald door sociale regels ipv verkeersregels: men houdt meer rekening met elkaar, het maken van oogcontact is belangrijk en de rijsnelheid moet worden verlaagd.

Eerste ervaringen wijzen uit dat de relatief onoverzichtelijke Shared Space situatie leidt tot voorzichtiger gedrag en daardoor tot een toename van de verkeersveiligheid en een verbetering van de verkeerscirculatie.

Shared Space en blinden en slechtzienden, ofwel 'Visually Impaired Persons' (VIPs)

De verwachting is dat Shared Space voor VIPs veel problemen zal opleveren: het sociale gedrag passend bij Shared Space is voor deze doelgroep niet haalbaar, het verkeer kan van alle kanten komen, oogcontact maken is veelal onmogelijk, en het ontbreken van gebruikelijke structuur en markeringen zal het oriënteren bemoeilijken en het gevoel van veiligheid doen afnemen. Ook voor geleidehonden vormt het ontbreken van markeringen een probleem. Een mogelijk gevolg is dat VIPs deze gebieden gaan vermijden.

Else Havik¹, Bart Melis-Dankers², Frank Steyvers³, Aart Kooijman^{1 2}

1: Universitair Medisch Centrum Groningen, Laboratorium voor Experimentele Oogheelkunde;
2: Koninklijke Visio Nederland; 3: Rijksuniversiteit Groningen, Afdeling Psychologie.

Shared Space in het centrum van Haren (of andere foto)

DOEL VAN HET ONDERZOEK

- Objectief in kaart brengen van de kenmerken van Shared Space en de mogelijke consequenties hiervan voor VIPs
- Objectief meten van toegankelijkheid en veiligheid van VIPs in 2 Shared Space gebieden in vergelijking met 2 conventionele gebieden
- Beleidsmakers en ontwerpers in een vroeg stadium bewust maken van nadelen van Shared Space voor VIPs, zodat beleid kan worden gemaakt aan de hand van objectieve criteria in plaats van subjectieve ervaringen

RELEVANTIE

Er is sprake van een sterk groeiende (internationale) belangstelling voor Shared Space en de verwachting is dat het concept meer en meer toegepast zal worden. Er zijn inmiddels 10 Shared Space gebieden gerealiseerd in Nederland en nog ca 30 zijn op komst, en ook elders in Europa zijn verschillende gebieden gerealiseerd.

Diverse cliëntenorganisaties (oa Viziris) hebben hun zorgen geuit over de toegankelijkheid en de veiligheid van Shared Space gebieden voor VIPs. Een pilot-onderzoek van de Guide Dogs of the Blind Associations bevestigt de nadelige gevolgen voor blinden en slechtzienden.

Tijdige signalering en objectivering van knelpunten van Shared Space voor blinden en slechtzienden is dan ook van groot belang om ervoor te zorgen dat bij het ontwerp rekening gehouden zal worden met de specifieke eisen die voor deze doelgroep aan de toegankelijkheid van de publieke ruimte gesteld worden.

BEOOGDE EINDRESULTATEN

- 1) Een Shared Space Aandachtspuntengids: Een helder en objectief overzicht van de voordelen en bedreigingen die Shared Space gebieden voor VIPs opleveren, met aanbevelingen voor ontwerpers om de toegankelijkheid en veiligheid voor VIPs te garanderen en probleemsituaties te minimaliseren.
- 2) Richtlijnen voor specifieke instructies voor Geleidehonden- en O&M trainers, als aanvulling op de bestaande trainingen.
- 3) Een langdurige samenwerking tot stand brengen met sociale en wetenschappelijke organisaties die betrokken zijn bij het ontwerp en de planning van publieke ruimtes, met als doel de specifieke eisen voor toegankelijkheid voor VIPs te waarborgen.

OPZET VAN HET PROJECT

FASE 1: Context evaluatie

- a) Registratie van kenmerken van bestaande Shared Space gebieden in Noord Nederland
  - Gestructureerde documentatie van de verschillende verschijningsvormen en knelpunten van Shared Space
  - Samenwerking met expertgroepen (oa O&M adviseurs)
  - Verzameling van informatie over verkeersveiligheid en -dichtheid, bestaande wetgeving en ontwerpisen
- b) Inventarisatie van ervaringen van 10 VIPs met Shared Space gebieden in hun omgeving mbv vragenlijsten
- c) Twee projectbijeenkomsten met een breed team van experts; opstellen van protocol voor FASE 2

FASE 2: Veldstudie >> meten van de toegankelijkheid en veiligheid van Shared Space voor VIPs

- **Deelnemers:** representatieve groep van 24 VIPS (zowel slechtziend, blind als doofblind)
- **Locaties:** 2 Shared Space gebieden en 2 conventioneel ingerichte gebieden met vergelijkbare eigenschappen wat betreft verkeersdichtheid, bebouwing ed.
- **Gestandaardiseerde opdrachten:** Routes lopen waarbij gedrag en ervaringen worden geregistreerd aan de hand van observaties en instructies om hardop te denken.
- **Geregistreerd wordt:** looptijd, aarzelingen, voorkomen van gevaarlijke situaties, interpretatie van omgevingskenmerken, herkenning van en omgang met verkeerssituaties, voorspelbaarheid van omgeving, foutentolerantie, oplossend vermogen.
- **Vragenlijsten:** Gevoel van veiligheid, suggesties voor aanpassingen en trainingen
- **Herhaalde meting:** Om te voorkomen dat de resultaten op een eerste indruk zijn gebaseerd wordt de meting na 4- 6 maanden wordt de meting herhaald met een nieuwe opdrachten in dezelfde gebieden

SAMENWERKENDE ORGANISATIES / PROJECT PARTNERS klopt dit en is het belangrijk dit te vermelden?

Faculteit Sociale wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen
 Faculteit Technologie, Beleid en Management, TU Delft
 Centrum voor Omgevings- en Verkeerspsychologie, Groningen
 Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
 Vertegenwoordigers van Gemeenten en Provincies
 Guide Dogs for the Blind Association (UK)
 Landelijk Overleg Coördinatoren Oriëntatie en Mobiliteit
 Branche organisatie voor blindengeleidehondenscholen Nederland (BBN)